

УДК 331.25(477)

Східницька Г.В.
*кандидат економічних наук,
в.о. доцента кафедри фінансів і кредиту
Львівського національного аграрного університету*

Колодій А.В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Львівського національного аграрного університету*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОBOB'ЯЗКОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

FEATURES OF DEVELOPMENT OF NON-STATE PENSION FUNDS AND PROSPECTS OF INTRODUCTION OF MANDATORY OCCUPATIONAL PENSION SCHEMES IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто стан недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Розкрито основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів. Проведено аналіз показників укладених пенсійних контрактів недержавних пенсійних фондів у розрізі учасників, зокрема фізичних і юридичних осіб. Досліджено напрями інвестування пенсійних активів учасників недержавних пенсійних фондів. Розглянуто передумови та перспективи запровадження обов'язкових професійних пенсійних систем як альтернативного варіанту або доповнення до другого і третього рівнів пенсійної системи України. Обов'язкова професійна пенсійна система має ґрунтуватися на засадах обов'язкової участі роботодавців у формуванні пенсійних накопичень на користь окремих категорій осіб, які працюють на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці, зайнятість на яких дає право на призначення пенсії на пільгових умовах. Окреслено напрями вдосконалення інвестування пенсійних активів, зокрема у концесію доріг та житлове будівництво.

Ключові слова: недержавний пенсійний фонд, недержавне пенсійне забезпечення, соціальне страхування, пенсійні внески, пенсійні активи, пенсійні контракти.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрено состояние негосударственного пенсионного обеспечения в Украине. Раскрыты основные показатели деятельности негосударственных пенсионных фондов. Проведен анализ показателей заключенных пенсионных контрактов негосударственных пенсионных фондов в разрезе участников, в том числе физических и юридических лиц. Исследованы направления инвестирования пенсионных активов участников негосударственных пенсионных фондов. Рассмотрены предпосылки и перспективы внедрения обязательных профессиональных пенсионных систем как альтернативного варианта или дополнения ко второму и третьему уровням пенсионной системы Украины. Обязательная профессиональная пенсионная система должна основываться на принципах обязательного участия работодателей в формировании пенсионных накоплений в пользу отдельных категорий лиц, работающих на работах с вредными и тяжелыми условиями труда, занятость в которых дает право на назначение пенсии на льготных условиях. Определены направления совершенствования инвестирования пенсионных активов, в частности в концессию дорог и жилищное строительство.

Ключевые слова: негосударственный пенсионный фонд, негосударственное пенсионное обеспечение, социальное страхование, пенсионные взносы, пенсионные активы, пенсионные контракты.

ANNOTATION

The article reviews the status of private pensions in Ukraine. The basic performance of private pension funds is revealed. The

authors conducted the analysis of the indexes of concluded pension contracts of private pension funds in terms of their participants, including individuals and businesses. The authors studied areas of investing pension assets of private pension funds. The preconditions and prospects for the introduction of compulsory occupational pension system as an alternative or supplement to the second and third levels of standard pension system in Ukraine are considered. Mandatory occupational pension schemes should be based on the principles of obligatory participation of employers in shaping retirement savings for certain categories of persons employed in jobs with harmful and difficult working conditions, employment, which gives the right to a pension on preferential terms. The authors outlined areas of improvement of pension assets investment, including concession roads and house building.

Keywords: pension fund, private pension provision, social insurance, pension contributions, pension assets, pension contracts.

Постановка проблеми. На сьогодні пенсійна система України є розбалансованою. Збалансувати її шляхом примітивного маніпулювання ззовні тарифами страхових внесків неможливо. З іншого боку, створити стабільну пенсійну систему лише реформою всередині неї також є важким завданням, оскільки всі резерви її стабільності і стійкості знаходяться поза межами самої системи. Соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні протягом останніх десятиліть, своєю основною метою ставлять досягнення європейських стандартів якості життя. У свою чергу, якість життя населення значною мірою залежить від гідного пенсійного забезпечення людей похилого віку та впевненості у завтрашньому дні людей, які працюють. Отож, забезпечення якісних характеристик життя, яке базується на надійному соціальному захисті і належному пенсійному забезпеченні, є пріоритетним завданням нашої держави.

Варто зазначити, що жодна країна, навіть найзаможніша, не в змозі забезпечити виплату пенсії своїм громадянам на рівні середньомісячної заробітної плати. Істотне збільшення кількості літніх людей у загальній віковій структурі населення України висуває на перший план питання соціально-економічного становища цієї категорії осіб. У багатьох країнах світу недерж-

жовне пенсійне забезпечення (НПЗ) додатково займає у структурі пенсії, отримуваної працівником, близько 30%, а це свідчить про те, що ця складова пенсійної системи істотно впливає на соціальний захист осіб пенсійного віку. Саме тому певна частина працівників, починаючи, як правило, з тридцятирічного віку, не покладаючись на державу, самостійно відчислюють частку своєї заробітної плати до недержавних пенсійних фондів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на те, що процес становлення і розвитку недержавних пенсійних фондів (НПФ) як окремого рівня пенсійної системи України у нас не такий тривалий, відповідно наукова думка вітчизняних вчених-економістів щодо їх функціонування активізувалася лише останніми роками. Серед учених, які звернули увагу на проблему розвитку недержавного пенсійного забезпечення, слід виокремити таких, як: Ю. Діденко, О. Коваль, М. Кравченко, Е. Лібанова, С. Лондар, Л. Лондар, Б. Надточій, Г. Назарова, Д. Полозенко, Г. Терещенко, Н. Ткаченко.

Зокрема, на думку Ю. Діденко, важливе місце в системі НПЗ має займати система багатоступеневого перехресного контролю та державного регулювання діяльності НПФ [1]; О. Коваль пропонує активне залучення громадян до системи заощадження через участь в НПЗ на базі вивчення та використання зарубіжного досвіду [2]; О. Полінець вважає, що на відміну від звичайного банківського депозиту кращим способом захистити і забезпечити свою старість є вкладання коштів в НПФ, зокрема освоєння «довгих» інвестицій; Г. Назарова досліджуючи діяльність інституційних інвесторів, до складу яких вона відносить і недержавні пенсійні фонди, робить наголос на функціонуванні потужних професійних недержавних пенсійних фондів та визначення критеріїв надійності їх діяльності [3].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану недержавних пенсійних фондів, окреслення шляхів підвищення ефективності функціонування недержавного пенсійного забезпечення та пропозиції запровадження обов'язкових професійних пенсійних систем в Україні.

Виклад основного матеріалу. Система пенсійного забезпечення в Україні складається з трьох рівнів. Перший – це солідарна система обов'язкового державного пенсійного страхування, де пенсійні виплати здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду. Другий рівень – накопичувальна система обов'язкового державного пенсійного страхування, де потрібно буде накопичувати кошти, щоб у майбутньому отримувати пенсію. І третій – система НПЗ, яка вже діє в Україні одночасно з першим рівнем.

Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [1] передбачає запровадження друго-

го накопичувального рівня. Очікується, що через два роки після цього працювати за такою системою зможуть не лише Накопичувальний пенсійний фонд, а й недержавні пенсійні фонди другого рівня.

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2], недержавний пенсійний фонд – це юридична особа, що має статус неприбуткової організації (неприємницького товариства), функціонує лише з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду. Недержавні пенсійні фонди є активними суб'єктами системи НПЗ із високим інвестиційним потенціалом, у багатьох країнах їх вважають одним з основних інструментів для підвищення рівня пенсійного забезпечення населення.

Як передбачено чинним вітчизняним законодавством, НПЗ здійснюють недержавні пенсійні фонди через підписання пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів і вкладниками таких фондів; страхові організації через укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду; банківські установи шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Система НПЗ протягом останніх років демонструє поступальний розвиток. Відповідно до даних Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, станом на 30 червня 2013 р. в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 89 недержавних пенсійних фондів та 34 адміністраторів НПФ. Основні показники діяльності НПФ за 2009–2012 рр. та за перших два квартали 2013 р. наведено в таблиці 1.

Дані таблиці свідчать про відносно стабільний розвиток НПФ. Станом на 31 грудня 2013 р. в Україні діяли 81 недержавний пенсійний фонд та 28 адміністраторів НПФ.

Впродовж 2011–2013 рр. спостерігалася незначне зменшення кількості фондів (4 одиниці), однак, як бачимо з попередніх даних за 9 місяців 2014 р. така різниця збільшилася втричі лише за цей період.

Порівнюючи дані щодо укладених пенсійних контрактів, варто зазначити, що їх кількість щороку зменшується. Так, у 2013 р. порівняно з 2011 р. адміністратори НПФ уклали 60,4 тис. шт. пенсійних контрактів, що на 19,5% менше (10,1 тис. шт.). Водночас за 9 місяців 2014 р. їхня кількість зменшилася на 6,5 тис. шт. порівняно з 2013 р.

Позитивною тенденцією вирізняються показники, що найбільше цікавлять споживачів зазначених послуг, а саме – пенсійні випла-

Таблиця 1
Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів України
за 2011–2014 рр. [6; 7]

Недержавні пенсійні фонди	2011 р.	2012 р.	2013 р.	30.09.2014 р.	Темпи приросту, %	
					2013 р./ 2011 р.	2013 р./ 2012 р.
Кількість НПФ, усього	85	83	81	73	95,3	97,6
Кількість КУА*	345	344	347	337	100,6	100,9
Кількість адміністраторів НПФ	40	37	28	25**	70,0	75,7
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	75,0	61,4	61,4	53,9	81,9	100,0
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами, тис. осіб	594,6	584,8	839,1	832,5	141,1	143,5
Загальні активи НПФ, млн грн	1 386,9	1 660,1	2 084,1	2 478,5	150,3	125,5
Пенсійні внески, млн грн, зокрема	1 102,0	1 313,7	1 541,7	1 738,4	139,9	117,4
– від фізичних осіб;	50,6	58,6	66,0	69,0	130,4	112,6
– від фізичних осіб-підприємців;	0,2	0,2	0,2	0,2	100,0	100,0
– від юридичних осіб	1 051,2	1 254,9	1 475,2	1 668,8	140,3	117,6
Пенсійні виплати, млн грн	208,9	2 51,9	279,6	3 49,8	133,8	111,0
Кількість осіб, що отримали / отримують пенсійні виплати, тис. осіб	63,1	66,2	66,9	71,1	106,0	101,1
Сума інвестиційного доходу, млн грн	559,9	620,3	950,8	1242,8	169,8	153,3
Прибуток від інвестування активів недержавного пенсійного фонду, млн. грн	473,3	620,3	825,4	1090,4	174,4	133,1
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, млн грн	86,6	106,6	125,5	152,4	144,9	117,7

* к-сть КУА (компаній з управління активами) – станом на 30 вересня відповідного року

** к-сть адміністраторів НПФ – станом на 30 вересня 2014 р.

ти. У 2013 р. вони становили 279,6 млн грн, і, порівнюючи з 2011 р., бачимо, що вони зросли у три рази (на 33,8%).

За досліджуваний період 2014 р. вони зросли порівняно з 2013 р. на 70,2 млн грн, що дає підстави припустити про покращення роботи фондів. Об'єктивно, ці виплати є додатковою пенсією, яку вкладники вже заробили і почали отримувати. Слід зауважити, що мова йде лише про одноразові виплати, оскільки значній частині вкладників з огляду на строки участі у недержавному пенсійному страхуванні ще не час одержувати щомісячну пенсію. Цей показник варто також порівнювати з показником пенсійних внесків, який за період 2011–2013 рр. збільшився на 39,9%, або на 439,7 млн грн. (Так за 9 місяців 2014 р. порівняно з 2013 р. спостерігаємо збільшення внесків на 196,7 млн. грн.) Беручи до уваги зменшення кількості НПФ, зростання кількості надходжень пенсійних внесків та здійснених виплат за досліджуваний період є досить позитивним моментом, який характеризує їх роботу на фінансовому ринку. Відповідно, можна констатувати не про падіння ринку НПФ, а лише про деякі його коливання. Тому основним завданням є активне залучення нових і збереження наявних учасників і вкладників (рис. 1).

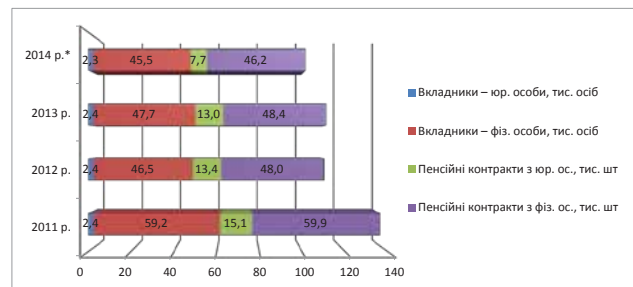

Рис. 1. Чисельність вкладників та кількість укладених пенсійних контрактів за 2011–2013 рр. (*станом на 30 вересня 2014 р.) [6; 7]

Цифрові дані рисунка свідчать про загальне зменшення укладених з допомогою адміністраторів НПФ пенсійних контрактів за 2011–2013 рр. Так, у 2013 р. було укладено 61,4 тис. шт. пенсійних контрактів з 50,1 тис. вкладників, з яких фізичні особи становлять 47,7 тис. осіб, а юридичні – 2,4 тис. осіб. Натомість у 2011 р. було укладено 75,0 тис. шт. пенсійних контрактів, відповідно 59,2 тис. фізичних та 2,4 тис. юридичних осіб. При цьому порівняно з 2011 р. кількість контрактів у 2013 р. зменшилась на 18,1% (14,6 тис. шт.). Зокрема, з юридичними особами зменшення становило 2,1 тис. контрактів, а з фізичними – 11,5 тис.

Оцінка даних за 2014 р. дає підставу стверджувати, що кількість контрактів з юридичними особами зменшилась на 5,2 тис. шт., а з фізичними – на 1,3 тис. шт. Також спостерігаємо у 2014 р. зменшення загальної кількості вкладників, яке відбулося переважно через зменшення кількості вкладників фізичних осіб.

Система недержавного пенсійного забезпечення розвивається впродовж останніх років доволі послідовно і динамічно. Темпи її розвитку є повільними і переважно пояснюються небажанням та упередженим ставленням як роботодавців, так і громадян в цілому до системи недержавного пенсійного забезпечення. Тому на нашу думку, послідовні кроки у розвитку і подальшій розбудові даної сфери обов'язково принесуть корисний, можливо навіть синергетичний ефект у вигляді додаткового матеріального ресурсу для працівників та економіки нашої країни на довгострокову перспективу.

Основним завданням будь-якого НПФ є формування відповідного портфеля, який би містив перелік об'єктів інвестування, що мають мінімальний ступінь ризику. Вибір інвестиційних інструментів з допомогою яких НПФ забезпечуватимуть захист та збереження грошових коштів громадян, зокрема від інфляції, є пріоритетним напрямом їх діяльності. При цьому він повинен також забезпечувати отримання визначеного приросту капіталу. Не викликає сумніву, що накопичені кошти повинні йти на інвестиції (табл. 2).

У багатьох країнах НПФ вважають активними суб'єктами системи НПЗ з високим інвестиційним потенціалом та одним з основних

інструментів для підвищення рівня пенсійного забезпечення населення. Вітчизняні НПФ переважно інвестують кошти в акції або ж кладуть їх на депозит у банку. У цьому разі все залежить від інвестиційної декларації фонду та регламентується законом.

Загальна вартість активів НПФ за досліджуваній період у динаміці зростає на 670,4 млн грн (на 48,3%), що свідчить про позитивні результати їхньої діяльності. У самій структурі напрямів інвестування провідну позицію займають грошові кошти, розміщені на депозитах (37,0%) та вкладені в облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (31,5%). Вклади в банківські метали зменшилися майже наполовину, що свідчить про невивідність такого виду інвестування. До певної міри це може бути пов'язано з нестабільністю ринку золота в Україні. Дорогоцінний метал як об'єкт інвестицій використовується в періоди, що характеризуються фінансовою нестабільністю в країні, коли внутрішні ціни на золото зростають відносно гривні, яка знецінюється.

Оскільки основною метою в інвестуванні пенсійних активів є збереження пенсійних заощаджень вкладників, то й стратегія інвестування фондів є значною мірою консервативною, ніж це можна спостерігати в інших фінансових установах. На сьогодні залишається відкритим питання розміщення українських інвестицій НПФ у прибутковому бізнесі та закордонних установах.

Трирівнева модель пенсійного страхування відповідає широко розповсюдженій у світі багаторівневій моделі пенсійної системи. Однак, по-

Таблиця 2

Напрями інвестування грошових коштів учасників НПФ [6]

Показник	Станом на 31.12.2011 р.		Станом на 31.12.2012 р.		Станом на 31.12.2013 р.		Відхилення, 2013 р. / 2011 р.	
	млн грн	до ЗВА, %	млн грн	до ЗВА, %	млн грн	до ЗВА, %	млн грн	%
Грошові кошти, розміщені на вкладних (депозитних) банківських рахунках	409,8	29,5	572,7	34,9	760,2	37,0	350,4	185,5
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Радою Міністрів АРК, місцевими радами відповідно до законодавства	7,4	0,5	3,2	0,2	10,7	0,5	3,3	144,6
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України	209,0	15,1	196,9	12,0	241,1	11,7	32,1	115,4
Облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України	346,5	25,0	517,9	31,6	648,3	31,5	301,8	187,1
Акції українських емітентів	254,6	18,4	256,9	15,7	278,4	13,5	23,8	109,3
Об'єкти нерухомості	48,6	3,5	49,6	3,0	58,0	2,8	9,4	119,3
Банківські метали	26,1	1,9	18,6	1,1	14,7	0,7	-11,4	56,3
Активи, не заборонені законодавством України	47,7	3,4	34,9	0,8	26,6	1,3	-21,1	55,8
Кошти на поточному рахунку	37,2	2,7	9,3	0,6	19,3	0,9	-17,9	51,9
Загальна вартість активів НПФ	1 386,9	100,0	1 660,0	100,0	2 057,3	100,0	670,4	148,3

трібно провести низку допоміжних заходів, які забезпечуватимуть застрахованим особам після виходу на пенсію гарантований рівень доходів.

Так, накопичувальну систему планувалося запровадити ще в 2007 р., потім терміни були перенесені на 2010–2011 рр., тепер відповідно до Концепції подальшого проведення пенсійної реформи [9] запровадження другого рівня відкладається до 2014–2017 рр., однак і досі конструктивних кроків у цьому питанні не зроблено. Відтермінування пов'язано з багатьма причинами, оскільки запровадження другого рівня планується лише після формування необхідних економічних передумов та створення налагодженої й ефективної системи державного нагляду та регулювання у цій сфері, а також необхідної інфраструктури [10]. Оскільки метою запровадження другого рівня є посилення соціального захисту майбутніх пенсіонерів, то, з одного боку, це потребує необхідної інституційної, технічної та законодавчої підготовки, а з другого – найскорішого впровадження та ефективного функціонування накопичувальної складової пенсійної системи.

Як передбачено чинним вітчизняним законодавством, НПЗ здійснюють недержавні пенсійні фонди через підписання пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів і вкладниками таких фондів; страхові організації через укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду; банківські установи шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Як альтернатива, або навіть доповнення до систем другого та третього рівнів, уже понад 10 років ведуться дискусії щодо запровадження в Україні обов'язкових професійних пенсійних систем (ОППС) як форми накопичення, збереження та виплат застрахованим особам і учасникам, які працюють в особливих (шкідливих або важких) умовах. Як свідчить світова практика, ОППС створюється як компенсація за такі умови і зазвичай є складовою частиною системи накопичувального пенсійного страхування. Однак, на сьогодні більшість недержавних пенсійних фондів не забезпечують дохідність пенсійних активів вище рівня інфляції. Запровадження обов'язкової професійної пенсійної системи передбачає додаткове навантаження на роботодавця, у тому числі на державний бюджет, пов'язане зі сплатою обов'язкових професійних пенсійних внесків на користь учасників цієї системи.

Значення цієї проблематики для України підтверджують розрахунки: за умови її існування у 2012 р. кількість потенційних учасників ОППС становила б 2 578,6 тис. осіб, або 19,6% від загальної кількості нинішніх пенсіонерів [11, с. 36].

Ще у 2007 р. у Парламенті було зареєстровано проект закону «Про обов'язкову професійну пенсійну систему», в якому визначено, що обов'язкова професійна пенсійна система – складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах обов'язкової участі роботодавців у формуванні пенсійних накопичень на користь окремих категорій осіб, які працюють на роботах із шкідливими та важкими умовами праці, або на посадах і в професіях, зайнятість на/в яких дає право на призначення пенсії на пільгових умовах чи за вислугу років з метою отримання учасниками обов'язкової професійної пенсійної системи додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Аналізуючи погляди вітчизняної експертної спільноти на запровадження ОППС в Україні, варто зосередити увагу на двох основних підходах. Відповідно до першого, вона має бути реалізована одночасно із системою II рівня, відповідно до другого – після запровадження II рівня.

Прихильники першої точки зору відзначають, що за своїми економіко-адміністративними особливостями ОППС і система II рівня є подібними, а саме: мають обов'язковий характер; потребують наявності системи персоналізованого обліку; кошти систем є власністю застрахованих осіб і підлягають інвестуванню; кошти не можуть бути вилучені із системи до набутої застрахованими особами права на отримання пенсії. Наявність цих та інших спільних рис обґрунтовує пропозицію щодо синхронізації запровадження ОППС і системи II рівня [11, с. 36].

Прихильники другої точки зору стверджують, що, попри сукупність спільних рис і менші масштаби, ОППС є значно складнішою ніж система II рівня. Внаслідок цього вона є надзвичайно утрудненою для державного регулювання і нагляду. Отже, ОППС має бути запроваджена не до і не одночасно, а винятково після започаткування системи II рівня на підставі опрацювання хоча б кількарічного досвіду функціонування останньої.

Простота системи II рівня є наслідком її простоти та моноваріантності. Взаємодія в ланцюгу «роботодавець – заробітна плата – сума ЄСВ – відсоток відрахування до II рівня» є універсальною і не прив'язана до умов праці. Ця ж простота обумовлює мінімум помилок і зловживань при функціонуванні системи, а отже, і порівняну простоту контролю та нагляду [11, с. 37].

Висновки та подальші дослідження. Проведене дослідження дає змогу стверджувати: нинішня система НПЗ в Україні досить консервативна і негнучка, що можна пояснити доволі жорстким державним регулюванням у цій сфері. Оскільки законодавством чітко визначено максимальні суми інвестиційних операцій, це відчутно впливає на можливості інвестування пенсійних активів недержавними пенсійними фондами.

У напрямі вдосконалення важливим, на нашу думку, є необхідність інвестування пенсійних активів у регіональні інвестиційні проекти, що сприятимуть розвитку виробництва та вирішенню соціальних питань. Основним моментом тут може стати створення НПФ для працівників бюджетних організацій та установ, акумульовані кошти яких як додатковий фінансовий ресурс могли б значною мірою справити відчутний позитивний інвестиційний вплив на фінансовий стан відповідної області чи регіону країни. Крім того, надійним і перспективним напрямом розміщення пенсійних активів могло б стати інвестування у концесію доріг та житлове будівництво.

Зростання ефективності системи НПЗ є вкрай необхідним, оскільки воно дало б змогу зменшити навантаження на солідарну пенсійну систему та спричинило б структурну перебудову економіки за рахунок освоєння «довгострокових» інвестицій.

Що стосується другого рівня пенсійної системи, можна цілком погодитися з думкою експертів, які вважають, що ОППС як компенсаційний механізм має бути запроваджена в Україні. Але таке запровадження повинно відбутися винятково після узагальнення і критичного осмислення кількарічного досвіду функціонування накопичувальної системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи : Закон України від 08.07.2011 р. № 3668–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3668-17>.
2. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
3. Діденко Ю.Ю. Пенсійні схеми при недержавному пенсійному забезпеченні / Ю.Ю. Діденко // Економіка, фінанси, право. – 2009. – № 12. – С. 38–40.
4. Коваль О.П. Проблеми становлення накопичувальної складової пенсійного забезпечення в Україні : аналіт. доп. [Електронний ресурс] / О.П. Коваль. – К. : НІСД, 2011. – Режим доступу : http://www.finrep.kiev.ua/download/pillar2paper_parliamenthearings_feb2011_ua.pdf.
5. Назарова Г.В. Аналіз інвестиційних можливостей інституційних інвесторів / Г.В. Назарова // Проблеми економіки. – 2011. – № 4. – С. 124–130.
6. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_IV_kv%202013.pdf.
7. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nfp.gov.ua/files/NPF_III_kv%202014.doc.
8. Недержавне пенсійне забезпечення сьогодні та завтра [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uaib.com.ua/files/articles/1841/87_4.pdf.
9. Про схвалення Концепції подальшого проведення пенсійної реформи : розпорядження Кабінету Міністрів України // Уряд. кур'єр. – 2009. – 28 жовт. – № 199.
10. Кравченко М.В. Накопичувальна пенсійна система як інструмент соціального захисту громадян [Електронний ресурс] / М.В. Кравченко. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10kmvszg.pdf>.
11. Коваль О.П. ОППС: бути чи не бути ? / О.П. Коваль // Вісник Пенсійного фонду України. – 2014. – № 5(143). – С. 36–38.